

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

โครงการการศึกษากระบวนการในการบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษาของรัฐกับความต้องการของท้องถิ่น ที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ของเขตพื้นที่เมือง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นโครงการศึกษาวิจัยที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างชุมชน โรงเรียน อันเนื่องมาจากการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาทำให้สถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และชุมชนในหลายพื้นที่ต้องปรับตัวและเตรียมพร้อมที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลง จึงได้จัดทำโครงการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาความต้องการและศักยภาพของชุมชน ในการจัดการเรียนการสอน และแนวทางการบูรณาการหลักสูตรที่ผสมผสานระหว่างหลักสูตรแกนกลางกับความต้องการของท้องถิ่น
- เพื่อการหาแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการระหว่างหลักสูตรแกนกลางกับความต้องการของชุมชน ที่เหมาะสมกับบริเวณในเขตเมือง โดยชุมชนมีส่วนร่วม
- เพื่อศึกษาแนวทางในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการความต้องการของท้องถิ่นที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

โดยมีกระบวนการในการศึกษาวิจัย ดังนี้

เตรียมความพร้อมของทีมวิจัย และทีมผู้ร่วมวิจัย เพื่อปรับกระบวนการทัศน์ให้ไปในแนวเดียวกัน และจากนั้นร่วมกันสำรวจข้อมูลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ชุมชนอยากได้ ศักยภาพของชุมชน วัฒนธรรม องค์ความรู้ในท้องถิ่นด้านต่างๆ แหล่งเรียนรู้ สถานประกอบการในชุมชน และแนวทางการสนับสนุนของชุมชน ด้วยการแบ่งนักเรียนเป็นทีมเพื่อช่วยกันสำรวจข้อมูลในแต่ละหมู่บ้านของตนเอง โดยสำรวจจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ในท้องถิ่น อาทิ ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ ผู้รู้ ตัวแทนผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทีมวิจัยจะนำมาประมวล เพื่อนำเสนอในเวทีชาวบ้าน ชุมชนจะได้ร่วมเรียนรู้ ร่วมตรวจสอบ ร่วมกันกำหนด ความต้องการเนื้อหาและกระบวนการ การจัดการเรียนการสอนที่จะเพิ่มเติมบูรณาการกับหลักสูตรกลาง ไปจนถึงการเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนสถานศึกษาด้านต่างๆ จากนั้นทีมวิจัยกับคณะครู ร่วมกันการวิเคราะห์ ประชุม เจตนารมณ์ หลักสูตรกลางของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการจัดทำเป็นแนวทางแก่โรงเรียนกับความต้องการของท้องถิ่น โดยใช้วิธีการแบ่งทีมวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรออกเป็น 8 ทีม สร้างเครื่องมือในการวิเคราะห์ และจัดทำเป็นหลักสูตรฉบับร่าง เพื่อนำเสนอให้กับชุมชนได้ร่วมกำหนด ระดมความคิด ร่วมตรวจสอบข้อมูล ในการกำหนด

คุณลักษณะของผู้เรียนที่เป็นไปได้ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนช่วยเหลือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกฝ่าย เช่น ด้านผู้รู้ วัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ ฯลฯ รวมทั้งกำหนดรายละเอียดเนื้อหาที่ชุมชนต้องการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนเมือง (30 เปอร์เซนต์) ที่มีคนในชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันกำหนด และร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาตามบทบาทและหน้าที่ของแต่ละฝ่าย ที่จะกลายเป็นพันธสัญญา สัญญาประชาคม ร่วมกัน ซึ่งได้จัดทำในช่วงเดือนเมษายน - ตุลาคม 2546

หลังจากที่ได้หลักสูตรแล้วทางคณะครูผู้สอนร่วมกับผู้รู้ในท้องถิ่น และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ช่วยกัน ลงรายละเอียดกิจกรรมแผนการเรียน การกำหนดตัวชี้วัด การติดตามประเมินผล ในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน โดยจะนำเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้องช่วยตรวจสอบและรับรองแผนการจัดการเรียนการสอน และสร้างกฎกติกา ร่วมกัน สรุปบทเรียน ของการจัดการเรียนการสอน (70%+30%) ที่ชุมชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน นำไปทดลองใช้จริงในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2546 (เดือน พฤศจิกายน 2546- เดือนสิงหาคม 2547)

ผลการศึกษาวิจัย

1. ศักยภาพของชุมชน

ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกพบว่า ข้อมูลศักยภาพชุมชนตำบลสันทรายมีความพร้อมในการสนับสนุนการบูรณาการเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรแกนกลางกับความต้องการของท้องถิ่น ทั้งด้านสถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ ผู้รู้ ครูภูมิปัญญาที่มีมากมายหลายสาขา ตลอดจนการเอาใจใส่ ดูแลช่วยเหลือโรงเรียน ด้านงบประมาณ การพัฒนาสภาพแวดล้อมอาคารสถานที่ และการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี

2. ผลการจัดทำและการใช้หลักสูตร

1) ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือกับโรงเรียน เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการ แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำและการใช้หลักสูตรด้วยความเต็มใจ

2) ครูผู้สอนและครูภูมิปัญญาสามารถร่วมกันจัดทำแผนการเรียนรู้และร่วมกันใช้แผนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่ชุมชนร่วมกำหนด

ผู้ปกครอง และชุมชน มีความพึงพอใจที่ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ร่าเริงแจ่มใส รักโรงเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น แต่ก็ยังมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์บางข้อที่ผู้ปกครองไม่มั่นใจหรือยังต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป เช่น การใช้จ่ายเงินทอง การมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่

4. ครูผู้สอน

ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเอง มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถบูรณาการระหว่างหลักสูตรแกนกลางกับความต้องการของท้องถิ่น และสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดที่ร่วมกันกำหนด

5. ด้านผู้เรียน

นักเรียนมีความสุขกับการเรียนรู้ สามารถเลือกเรียนในวิชาที่ตนเองถนัดและสนใจได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง สัมผัสสัมพันธ์กับธรรมชาติและเริ่มจากสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ตัวผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มจากเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

6. รูปแบบของหลักสูตรสถานศึกษาที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยชิ้นนี้มีความเฉพาะในบริบทของ “เขตพื้นที่เมือง” ที่ค่อนข้างแตกต่างจากเขตพื้นที่ชนบทและพื้นที่สูงชัดเจนในเรื่องความพร้อมที่เป็นปัจจัยเอื้อให้การใช้หลักสูตรสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ ดังนี้

1) บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

- ครูผู้สอน โรงเรียนในเขตพื้นที่เมืองจะมีอัตรากำลังครูค่อนข้างครบ บุคลากรมีภูมิชำนาญอาศัยใกล้สถานศึกษาเดินทางไป - กลับสะดวกสภาพเศรษฐกิจในครอบครัวไม่เดือดร้อนมีวัฒนธรรมในการทำงานที่พัฒนาตนเองอยู่เสมอ

- ผู้ปกครอง ในเขตพื้นที่เมือง ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มิงานทำมีความคล่องตัวในเรื่องของเศรษฐกิจ มีความสามารถสนับสนุนการเรียนของลูกหลานได้ตามความต้องการ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเข้าใจเข้าใจเรื่องการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาเป็นอย่างดี มีการติดตามข่าวสารการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันอยู่เสมอจาก โทรทัศน์ วิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ

- ชุมชนที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ สนับสนุนเรื่องการศึกษาได้ดีกว่าเขตพื้นที่ชนบทหรือพื้นที่ราบสูง ผู้รู้/ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมีความยินดีในการถ่ายทอดวิชาความรู้ที่มีอยู่ โดยไม่หวังผลตอบแทน

2) สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- สื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หาได้ง่ายสามารถจัดหาได้ทันที
- มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระของหลักสูตร

จากการดำเนินการศึกษาวิจัยการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการกับความต้องการของท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมือง ได้ค้นพบความได้เปรียบในเรื่องความพร้อมทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก หลักสูตรสถานศึกษาสามารถผสมผสานระหว่างหลักสูตรแกนกลางของภาครัฐกับความต้องการของท้องถิ่น ได้อย่างสมบูรณ์ ตามความต้องการและศักยภาพของผู้เรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริหารจัดการการวางแผนนโยบายของสถานศึกษา ที่จะดึงเอาศักยภาพของปัจจัยเอื้อทั้งภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษามาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

7. ปัญหาอุปสรรค

1) ครูผู้สอน

- บุคลากรทางการศึกษามีการปรับเปลี่ยน ย้ายเข้า-ย้ายออก และเปลี่ยนตัวครูผู้สอนกลางปี เป็นผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนขาดการต่อเนื่อง ลำบาก

2) สภาพแวดล้อม

- เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ระหว่างถนนสายหลัก และถนนในหมู่บ้าน การนำนักเรียนออกไปยังแหล่งเรียนรู้ต้องระมัดระวังความปลอดภัย และดูแลอย่างใกล้ชิด ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการจัดการรถยนต์รับ-ส่ง ต้องเตรียมงบประมาณเป็นค่าเดินทาง
- ต้องจัดเตรียมรถยนต์รับ-ส่งครูผู้รู้ ครูภูมิปัญญา ซึ่งส่วนใหญ่มีบ้านอยู่ไกลจากโรงเรียน

3) ครูชาวบ้าน ครูภูมิปัญญา

- ครูชาวบ้าน ครูภูมิปัญญามักจะมีกิจกรรมในชุมชน ไม่สามารถมาสอนตรงตามเวลาที่นัดหมาย เป็นอุปสรรคกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งบางหน่วยการเรียนรู้ครูไม่มีความสามารถจัดการเรียนการสอนได้ด้วยตนเอง เช่น การสอนเรื่องพิธีกรรม ความเชื่อ เช่น พิธีสืบชะตา หรือการตั้งศาลพระภูมิ เป็นต้น

8. ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปรับใช้ มีดังนี้

1) ในการจัดทำเวทีร่วมกับชุมชน การประชุมที่ได้ผลมีประสิทธิภาพเกิดจากการประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งอาศัยกลวิธีการจัดวางตัวบุคคลในแต่ละกลุ่ม โดยการสังเกตศักยภาพของบุคคล ที่เข้าร่วมประชุมก่อนการแบ่งกลุ่มแต่ละกลุ่ม ให้ประกอบไปด้วย ผู้รู้ / ภูมิปัญญาแต่ละสาขาอาชีพ ให้เอื้อต่อข้อมูลที่ต้องการ และในแต่ละกลุ่มย่อย ควรมีบุคคลที่มีศักยภาพในการเป็นผู้นำที่กล้าคิด กล้าแสดงออก ร่วมอยู่ด้วย และจัดให้ครูทำหน้าที่เป็นเลขานุการ สังเกตการณ์และจดบันทึก ร่วมในแต่ละกลุ่มโดยครูจะไม่เป็นผู้แสดงความคิดเห็นชี้แนะ มีหน้าที่ ดำเนินการตามบทบาทและหน้าที่ของวิทยากรประจำกลุ่ม ดังนี้

- ดำเนินการเลือกประธานและเลขา ฯ ในกลุ่มที่รับผิดชอบ
- ช่วยเหลือวิทยากรหลัก (วิทยากรนำ) ง่ายไปงาน อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกิจกรรม
- กระตุ้น ชักจูงให้สมาชิกทุกคนได้แสดงความคิดเห็น อย่างหลากหลาย (มีวิธีการอื่นอีกไหม / ถ้าอย่างนี้เห็นว่าเป็นอย่างไร น่าจะมีอีกไหม ลองคิดดูอีกที ทบทวนดูอีกครั้ง ฯลฯ)
- ไม่วิพากษ์งานของสมาชิกว่าผิด หรือถูกอย่างไร
(ให้สมาชิกในกลุ่มตัดสินใจกันเอง)
- ควบคุมการทำงานของสมาชิกให้อยู่ในกรอบ ตามวัตถุประสงค์ของไปงาน
- สรุปภาพรวม โดยให้สอดคล้องกับแนวคิดของสมาชิกให้มากที่สุด(โดยการสอบถาม ทวนแนวคิดสมาชิกว่าใช่ /ตรง ตามที่วิทยากรประจำกลุ่มเขียน /หรือพูด อยู่หรือไม่
- ควบคุม รักษาเวลา ให้เป็นไปตามกำหนดโดยเคร่งครัด (เตือนก่อนหมดเวลา)
- เก็บรักษาชิ้นงาน อุปกรณ์ ไปงาน ทุกชิ้นเมื่อเสร็จกิจกรรม
- ปฏิบัติงานอื่นตามที่วิทยากรหลักมอบหมาย

ผลดีที่เกิดจากการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มย่อยคือ

- ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย ได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง
- ได้ทราบข้อมูลที่ต้องการอย่างหลากหลาย เช่น ได้ทราบว่าในแต่ละหมู่บ้าน ใครเป็นผู้รู้ / ภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาอะไร มีแหล่งเรียนรู้เรื่องอะไรบ้าง สภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ของแต่ละหมู่บ้าน เอื้อต่อการฝึกกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียนในเรื่องใด

2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผู้รู้ / ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูผู้สอนควร เตรียมแผนสำรองไว้รองรับเสมอ เพื่อแก้ไขสถานการณ์ในกรณีที่ ผู้รู้ /ครูภูมิปัญญา บุคคลภายนอก ไม่สามารถมาทำการสอนตามวัน /เวลาที่กำหนด

3) ครูผู้สอนควรมีการเสริมต่อการเรียนรู้ จากผู้รู้ / ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีการวัดผลประเมินผลการสอนในแต่ละแผนให้เป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด

4) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเป็นพื้นฐานจะสามารถนำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมได้ง่ายขึ้น

5) ควรมีทีมวิจัยที่เป็นคนในท้องถิ่นร่วมอยู่ด้วย และให้บทบาท ความสำคัญในเวทีเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในที่ประชุม จะช่วยให้การศึกษาชุมชน ทำได้ง่ายขึ้น

6) การทำงานภายใต้เงื่อนไขเวลาที่จำกัด ต้องมีความรัดกุมในเรื่องการวางแผน และการกำกับติดตาม มีปฏิทินการทำงานอย่างชัดเจน

7) การเก็บข้อมูล ควรมีเครื่องมือ และวิธีการที่หลากหลาย การวิเคราะห์ข้อมูล ควรทำด้วยความจริงจัง และระมัดระวังบนพื้นฐานของความจริงตามสภาพท้องถิ่น

8) หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนใด ก็เป็นไปตามบริบทของโรงเรียนนั้น ๆ การนำไปใช้ควรมีการวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนก่อนว่าควรปรับปรุง ด้านใดบ้าง เช่น

- ศักยภาพของชุมชน
- ภูมิปัญญา / องค์ความรู้ในท้องถิ่น
- ความพร้อมของโรงเรียน , บุคลากร , งบประมาณ

9) ผู้ปกครองต้องมีความเข้าใจ และสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน เพราะการเรียนรู้ จะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องทั้งในและนอกเวลาเรียน

10) หลักสูตรต้องมีความยืดหยุ่น สามารถพัฒนาได้ตลอดเวลาหลักสูตรต้องไม่แข็งจึงดึงดูดใจเกินไป สามารถปรับเปลี่ยนพัฒนาได้ตลอดเวลา

11) โรงเรียนควรมีการวางแผนการใช้งบประมาณเป็นค่าวัสดุฝึก วัสดุสอนเพื่อให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของครูผู้รู้ ครูภูมิปัญญา

12) ครูผู้สอนควรมีการวางแผนล่วงหน้าในการจัดเตรียม จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ หรือจัดงบประมาณ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดปีการศึกษา

13) ควรมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาทุกภาคเรียนเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามเป้าหมายของหลักสูตร

14) การให้ค่าตอบแทนแก่ครูผู้รู้ ครูภูมิปัญญา ไม่ควรจ่ายเป็นเงิน แต่จัดเป็นค่าค่าหัวครู โดยให้นักเรียนได้แสดงกตเวทิต่อครูเมื่อสิ้นสุดภาคเรียนจัดเป็นพิธีศักดิ์สิทธิ์ มีคุณค่ามากกว่าการตอบแทน

15) ควรมีเวทีสืบเนื่องเพื่อให้ครูผู้รู้ /ครูภูมิปัญญา มีความรู้สึกผูกพันและตระหนักว่าผู้อาวุโส มีภูมิรู้อันสำคัญ เช่น จัดทำประวัติหมู่บ้าน รวบรวมโดยคำบอกเล่าของบรรพบุรุษ, วิถีชาวบ้าน, รวบรวมภูมิปัญญา, ตำราหมอโบราณ, ความเชื่อและจารีตดั้งเดิม ฯลฯ ไว้เป็นตำราเพื่อศึกษาความเป็นท้องถิ่นที่น่าภาคภูมิใจ

16) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษา ด้วยการสนับสนุนด้านงบประมาณ ดังนั้นควรมีกิจกรรมที่จะสร้างความเข้าใจและความรับผิดชอบร่วมกันให้มากที่สุด

17) การศึกษาวิจัยการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการหลักสูตรแกนกลางของภาครัฐกับความต้องการของท้องถิ่นโดยชุมชนมีส่วนร่วม มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรท้องถิ่น และผู้ที่มีศักยภาพการขับเคลื่อนในชุมชน โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงรายมีกลวิธีที่หลากหลายในการชักชวนให้บุคคลเหล่านี้เข้ามาช่วยเหลือและมีบทบาทในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยสามารถสรุปเป็นบทเรียนจากการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

17.1) จัดประชุมผู้ปกครองภาคเรียนละ 1 ครั้งเพื่อชี้แจงแนวนโยบาย แผนการดำเนินงานของโรงเรียนในแต่ละภาคเรียนให้ผู้ปกครองได้รับทราบ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่มีต่อระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อไป

17.2) จัดให้มีการพบปะระหว่าง ครู ผู้ปกครองและนักเรียนในชั้นเรียนทุกคนภาคเรียนละ 2 ครั้งเพื่อเสนอผลงานนักเรียนในชั้นเรียนให้ผู้ปกครองได้เห็นการพัฒนาของลูกหลานรวมถึงร่วมมือกันระหว่าง ครู ผู้ปกครองและนักเรียนช่วยกันส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้และปรับปรุงข้อควรแก้ไขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในทุกเรื่อง

17.3) คัดเลือกผู้เข้ามาเป็นคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีศักยภาพครอบคลุมเอื้อต่อการบริหารจัดการ จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสร้างความตระหนักต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับและถือปฏิบัติด้วยความรู้สึกลึกซึ้งที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา และการจัดการศึกษา ร่วมกัน

17.4) จัดแบ่งคณะครูในโรงเรียนออกเป็น 11 หมู่บ้านในเขตบริการของสถานศึกษา เพื่อเชื่อมประสานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหมู่บ้านด้วยการเข้าไปร่วมงานบุญ งาน ประเพณี หรือพิธีการต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น

17.5 เชิญผู้ปกครอง องค์กรท้องถิ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเสมอเป็นกิจวัตร เช่น งานวันเด็ก งานกีฬา หรืองานวันสำคัญอื่นๆที่มี

17.6) โรงเรียนเป็นตัวเชื่อมโยงในการจัดกิจกรรมของชุมชนองค์กรท้องถิ่นในลักษณะการบูรณาการทุกฝ่ายเข้ามาเป็นเจ้าของงานร่วมกัน

17.7) หัวหน้างานในตำบลสันทราย ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพจับน้ำชา กาแฟทุกสิ้นเดือนเพื่อพบปะพูดคุยถึงกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนทั้งที่ผ่านมาในรอบเดือนหรือจะจัดขึ้นในเดือนต่อไปที่จะต้องขอความช่วยเหลือ ความร่วมมือจากหลายฝ่าย อย่างไม่เป็นทางการ

17.8) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการจากบุคคล 3 ฝ่ายคือ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง/ตัวแทนชุมชนเพื่อเปิดโอกาสให้แต่ละฝ่ายได้เสนอสภาพความต้องการและปัญหา แล้วหลอมรวมเข้าไว้ด้วยกัน และร่วมมือกันพัฒนาแก้ไขในโอกาสต่อไป

17.9) ทีมวิจัยและครูในโรงเรียนลงพื้นที่สำรวจ พบปะพูดคุยกับผู้รู้ ครูชาวบ้าน ครูภูมิปัญญาชี้แจงแนวนโยบายการศึกษาที่จำเป็นจะต้องขอความช่วยเหลือให้บุคคลดังกล่าวเข้ามาช่วยกันจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลาน และขอความร่วมมือ ขอความอนุเคราะห์ให้เข้าร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในโอกาสต่อไป

17.10) การจัดเวทีปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ควรเป็นลักษณะการแบ่งกลุ่มย่อย ให้ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นให้เต็มที่ ครูเป็นเพียงผู้จัดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ กระตุ้น ชักชวนให้ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็น ให้โอกาสให้ชาวบ้านได้นำเสนอข้อคิดต่อที่ประชุม ครูทุกคนปฏิบัติตัวเป็นกัลยาณมิตรดูแลเอาใจใส่ให้เกียรติผู้เข้าร่วมประชุม ให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของชาวบ้าน การสรุปประเด็นทุกประเด็นอาศัยมติในที่ประชุม

17.11) โรงเรียนสานต่อความต้องการของชาวบ้านที่มีต่อการจัดการศึกษาเป็นมรรคผล ผู้ที่เสนอความคิดเห็นจะได้มีความภาคภูมิใจที่ตนเองได้เข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลาน

17.12) ให้เกียรติ ยกย่องผู้รู้ ครูชาวบ้าน ครูภูมิปัญญาที่เสียสละเวลามาให้ความช่วยเหลือในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้ได้เกิดความภาคภูมิใจที่ทุกคนยังมองเห็นค่าเห็นความสำคัญที่มีอยู่ในตัวและได้นำออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อลูกหลานสืบทอดต่อไปในอนาคต ที่ยาวนาน

ภาคผนวก

รายชื่อคณะวิจัย

ที่ปรึกษา

1. นางสาวสายสวาท วิชัย	หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเมืองเชียงราย
2. นายสังัด หลวงสุภา	กำนันตำบลสันทราย

หัวหน้าโครงการ

นายมงคล สุภามณี	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย

ผู้ประสานงานโครงการ

นางดรรรชนี จันทรคำ	อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย

ทีมวิจัย

1. นางจรัสศรี คิวสุวรรณ	อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนอนุบาลเชียงราย
2. นางพรทิพย์ อติเปรมินทร์	อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย
3. นางศรินทิพย์ แดงสนั่น	อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย
4. นางนิภา สีมพันธ์	ผู้ปกครองนักเรียน

ทีมผู้ร่วมวิจัย

5. นายบุญทา ชินะใจ	ภูมิปัญญาท้องถิ่น (พิธีกรรม)
6. นางนงคราญ ภิญโญ	ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ช่างฟ้อน)

ทีมผู้ร่วมสนับสนุนการวิจัย

7. นางเกษม กุลดี	ประธาน อบต.สันทราย
8. พระครูพิพัฒน์ รัตนพงษ์	ศิษย์เก่าโรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย
9. นายวีระศักดิ์ มโนวรรณ	ประธานศิษย์เก่า โรงเรียนสันทราย

ประวัติและประสบการณ์ของหัวหน้าโครงการและทีมงาน

ชื่อ สกุล	นายมงคล สุภามณี
วันเดือนปีเกิด	5 พฤษภาคม 2500
สถานที่ติดต่อ	โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย ตำบลสันทราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57000 โทรศัพท์ 053 774377
ตำแหน่ง	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต แขนงวิชามัธยมศึกษา เอกสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ประวัติการทำงาน	2539 ผู้บริหารสถานศึกษาคีเด่น กุรุสภาอำเภอเมืองเชียงราย 2545 ผู้บริหารสถานศึกษาค้นแบบ สปอ.เมืองเชียงราย

ประสบการณ์การวิจัยและผลงานทางวิชาการ

- ร่วมวิจัยรูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.)
- ร่วมวิจัยการจัดทำแผนกลยุทธ์การจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผล
- งานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.)

ประวัติและประสบการณ์ของคณะวิจัย

ชื่อ สกุล	นางจรัสศรี ทิวสุวรรณ
วันเดือนปีเกิด	17 พฤศจิกายน 2489
สถานที่ติดต่อ	โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย หมู่ที่ 9 ต.สันทราย อ.เมืองเชียงราย จ. เชียงราย 57000 โทรศัพท์ 053 774377
ตำแหน่ง	อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย
ประวัติการศึกษาปริญญาตรี	ครุศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ สถาบันราชภัฏเชียงราย
ประวัติการทำงาน	2541 เป็นครูต้นแบบสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สาขา ภาษาอังกฤษ

ประสบการณ์การวิจัยและผลงานทางวิชาการ

ผลงานที่เคยได้รับการเผยแพร่

- หลากหลายวิธีสอนของครูต้นแบบภาษาอังกฤษ เผยแพร่ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- งานวิจัยในชั้นเรียนเรื่อง การแก้ไขนักเรียนชั้น ป.6 เขียนตัวเลขภาษาอังกฤษไม่ถูกต้อง ด้วยวิธีการเล่นเกมจำนวน ตีพิมพ์ในหนังสือ "วิจัย ----ในชั้นเรียน ประสบการณ์ตรงของครูต้นแบบ"

ชื่อ สกุล	นางดรรชนี จันทร์ท่า (ผู้ประสานงานโครงการ)
วันเดือนปีเกิด	24 มกราคม 2497
สถานที่ติดต่อ	โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย หมู่ 9 ต.สันทราย อ.เมืองเชียงราย จ.เชียงราย 57000 โทรศัพท์ 053 774377
ตำแหน่ง	อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกพลศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงราย
ประวัติการทำงาน	บุคลากรต้นแบบปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ รางวัลครูเกียรติยศ ของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปี 2545

ประสบการณ์การวิจัยและผลงานทางวิชาการ

งานวิจัยในโรงเรียน เรื่อง ลักษณะนิสัยแก้ไขได้ด้วยกิจกรรมลูกเสือ ยุวภาษา

ชื่อ สกุล นางพรทิพย์ อติเปรมินทร์
 วัน เดือน ปีเกิด 16 พฤษภาคม 2500
 สถานที่ติดต่อ โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย หมู่ 9 ต.สันทราย อ.เมืองเชียงราย
 จ.เชียงราย 57000 โทรศัพท์ 053 774377
 ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย
 ประวัติการศึกษา ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชา
 ประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรม

ประสบการณ์การวิจัยและผลงานทางวิชาการ

- งานวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การแก้ปัญหาให้นักเรียนแย่งกันทำงานในกลุ่มของนักเรียนชั้น อนุบาล 2 ด้วยวิธีสร้างความตระหนัก
- งานวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การแก้ปัญหาการทำงานกลุ่มในลักษณะคู่ขนาน ด้วยวิธีเล่นเกม ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2

ชื่อ สกุล นางศรินทิพย์ แดงสนั่น
 วันเดือนปีเกิด 5 มกราคม 2503
 สถานที่ติดต่อ โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย หมู่ 9 ต.สันทราย อ.เมืองเชียงราย
 จ.เชียงราย 57000 โทรศัพท์ 053 774377
 ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย
 ประวัติการศึกษา ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาสังคมศึกษา แขนงวิชามัธยมศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
 ปริญญาโท การศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะ
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก

ประสบการณ์การวิจัยและผลงานทางวิชาการ

- การสำรวจภาวะทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนอายุ 6 ปี และอายุ 12 ปี ของอำเภอแม่ลาว
- รายงานการศึกษการบริหารบุคลากรของโรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
- การประเมินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
- การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การบริหารงานของโรงเรียนเพื่อนเด็ก ในภาคเหนือตอนบน

ชื่อ สกุล	นายเกษม กุลดี
วัน เดือน ปีเกิด	1 พฤษภาคม 2493
สถานที่ติดต่อ	4 หมู่ 8 ตำบลสันทราย อ. เมือง จ. เชียงราย 57000 โทรศัพท์ 053 758226
ประวัติการทำงาน	ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลสันทราย
ประวัติการศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ 3

ชื่อ สกุล	นางนิภา สิมพันธ์
วัน เดือน ปีเกิด	1 กรกฎาคม 2505
สถานที่ติดต่อ	90 หมู่ 10 ต.สันทราย อ.เมือง จ. เชียงราย
ประวัติการทำงาน	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสันทราย
ประวัติการศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ 3

ชื่อ สกุล	นายวีระศักดิ์ มะโนวรรณ
วัน เดือน ปีเกิด	8 ตุลาคม 2500
สถานที่ติดต่อ	229 หมู่ 3 ตำบลสันทราย อำเภอเมือง . จ.เชียงราย 57000 โทรศัพท์ 035 740222
ที่ทำงาน	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอเชียงแสน จ.เชียงราย โทรศัพท์ 053 777113
ตำแหน่ง	ผู้จัดการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอเชียงแสน
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏเชียงราย

ชื่อ สกุล	พระครูพิพัฒน์รัตนพงศ์
วัน เดือน ปีเกิด	18 มีนาคม 2502
สถานที่ติดต่อ	วัดพระแก้ว(พระอารามหลวง) 19 ถนนไตรรัตน์ ตำบลเวียง อำเภอเมือง จ.เชียงราย 57000 โทรศัพท์ 053 718533
ตำแหน่ง	รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเชียงราย
ประวัติการศึกษา	ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก
ผลงานทางวิชาการ	การรวบรวมและเรียบเรียงศาสนพิธีในท้องถิ่น เพื่อเป็นรูปแบบการปฏิบัติ ในแนวเดียวกัน

ชื่อ สกุล	นายบุญทา ชินะใจ
วัน เดือน ปีเกิด	8 มกราคม 2476
สถานที่ติดต่อ	296 หมู่ 10 ตำบลสันทราย อ.เมืองเชียงราย จ.เชียงราย 57000 โทรศัพท์ 053 700851
ประวัติการศึกษา	นักธรรมโท สำนักวัดสุวรรณนิมิตลือ อำเภอคอยสะแกก๊าด จ.เชียงใหม่
ชื่อ สกุล	นางนงคราญ ภิญโญ
วัน เดือน ปีเกิด	15 ธันวาคม 2507
สถานที่ติดต่อ	29 หมู่ 8 ต.สันทราย อำเภอเมือง จ.เชียงราย 57000 โทรศัพท์ 01- 0224035
ประวัติการศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ 3

ภาคผนวก ข

เวทีประชุมปฏิบัติการเตรียมความพร้อมการบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษาแกนกลาง
กับความต้องการของท้องถิ่น

ประชุมปฏิบัติการเพื่อประเมินสถานการณ์สภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับสถาน
ศึกษาจากคณะบุคคล 3 ฝ่าย

การเก็บข้อมูลทั่วไปและข้อมูลที่เป็นปัจจัยโดยการสำรวจข้อมูลในท้องถิ่น

จัดเวทีกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

จัดเวทีชาวบ้านตรวจสอบร่างหลักสูตร

ประชุมทีมวิจัยเพื่อปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

เวทีจัดทำแผนการเรียนรู้

เวทีจัดทำแผนการเรียนรู้

ประชุมรับรองแผนการจัดการเรียนรู้

ภาคผนวก ค

การจัดเวทีเผยแพร่หลักสูตรสถานศึกษา
ที่บูรณาการกับความต้องการของท้องถิ่นโดยชุมชนมีส่วนร่วม

การจัดเวทีเผยแพร่หลักสูตรสถานศึกษา
ที่บูรณาการกับความต้องการของท้องถิ่นโดยชุมชนมีส่วนร่วม

